

5. Плескач В. Фінансовий контроль у контексті трансформаційних процесів економіки / В. Плескач // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 85.
6. Савченко Л.А. Правові проблеми процесу фінансового контролю : монографія / Л.А. Савченко, О.П. Мельник. – К. : Вид-во КиМУ, 2009. – 235 с.
7. Стефанюк І. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 12.
8. Стефанюк І. Нова парадигма розвитку державної контрольно-ревізійної служби / І. Стефанюк // Фінанси України – 2009. – № 9. – С. 3.
9. Тікань Л.В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2009. – 92 с.
10. Футоранська Ю. Передумови та шляхи реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю. Футоранська // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 151.
11. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dkrs.gov.ua>

Скоропад И.С., Пахолук Н.И. Внутренний государственный финансовый контроль в Украине: проблемы и пути реформирования

Рассмотрены основные проблемы и необходимость совершенствования системы внутреннего финансового контроля в Украине и исследована деятельность Государственной контрольно-ревизионной службы Украины в сфере финансового контроля; предложены пути реформирования внутреннего финансового контроля в Украине.

Ключевые слова: финансовый контроль, внутренний государственный финансовый контроль, органы внутреннего финансового контроля, Государственная контрольно-ревизионная служба.

Skoropad I.S., Pakholok N.I. Internal financial control in Ukraine: problems and ways of reformation.

Basic problems and necessity of perfection of the internal financial checking system are considered in Ukraine and investigational activity of State control-revision service of Ukraine in the sphere of financial control; the ways of reformation of internal financial control are offered in Ukraine.

Keywords: financial control, internal state financial control, organs of internal financial control, Government control-revision service.

УДК 330.322+330.142

Аспір. Я.А. Танчак¹ – Львівська державна фінансова академія

**СТАН І ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ**

Описано стан, а також проблеми інвестиційного розвитку Карпатського регіону України. Ця тема є актуальною, оскільки економічна ситуація, яка склалась зараз в Україні, складна, а інвестиції є надважливими для розвитку економіки нашої країни.

Постановка проблеми. У країні досліджено не всі питання стосовно інвестиційного розвитку Карпатського регіону. Тому виникає потреба в поглибленому дослідженні стану і проблем інвестиційного розвитку цього регіону. Соціально-економічні зміни, що спостерігають в Україні останні 5-6 років не минули й туристичну сферу. У ній відбуваються складні й динамічні процеси пошуку нових форм організації і вдосконалення структур управління туризмом.

¹ Наук. керівник: проф. П.М. Гарасим, д-р екон. наук – Львівська державна фінансова академія

Сучасна туристична діяльність в Карпатах продовжує зосереджуватися на культурі і заняттях просто неба, зокрема оздоровчу діяльність на лижних базах, мандрівки у горах і в печери. Сільський туризм, який також має тривалу історію в Карпатах продовжує функціонувати головним чином у Закарпатській та Івано-Франківській областях, заохочуваний з боку незалежних і підприємливих гуцулів.

Доцільно наголосити, що для розвитку туризму важливими також є існуючі історичні і культурні зв'язки карпатських областей із сусідніми країнами. Після останнього поділу Польщі у другій половині VIII ст., який здійснили Росія, Австро-Угорщина і Прусія, території сучасних Львівської, Чернівецької, Івано-Франківської та Закарпатської областей стали частиною Австро-Угорської імперії. Закарпатська область перебувала під наглядом Чехословаччини до угорської окупації у 1938 р. Від 1919 до 1939 рр. Івано-Франківська і Львівська області належали Польщі. З 1918 по 1940 рр. Чернівецька область належала Румунії. Україна завжди була і продовжує бути привабливою для візитерів з усіх цих колишніх імперій, зокрема СНД.

Питання ефективного розвитку туристичної індустрії багато в чому залежить від вирішення питань інвестування. Успішне інвестування в туризм визначається економічною здійсненністю проекту, наявністю кваліфікованої робочої сили, існуванням системи відповідної інфраструктури, урядової підтримки інвестування у туризм. Крім цього, юридичні вимоги до розвитку туризму повинні створити добрий діловий клімат і гарантувати безпеку інвестицій. Необхідні фіскальні і непрямі податкові пільги.

Обмеженням щодо розвитку туризму є світова нестача капіталу для готельного і туристичного секторів. П'ять чи десять років тому джерела фінансування були більш доступними, але через сучасні умови проекти розбудови в Україні будуть потребувати значних місцевих інвестицій. У проектах, зорієнтованих на міжнародне фінансування, варто визначити місцеві ресурси і чітко сформулювати, що необхідно від іноземних інвесторів.

Туристична галузь не має і мабуть ближчим часом не матиме коштів не те, що на нове будівництво, а й на реконструкцію наявної матеріальної бази. Відомо, як "обчищають" туристичні підприємства податками. Без закордонних інвестицій і кредитів годі і мріяти про реконструкцію і розширення матеріальної бази. Саме тому через відповідні владні структури треба давати "зелене світло" інвесторам, спільним підприємствам, засновниками яких є учасники туристичного процесу в Україні.

Для вирішення проблем інвестування розвитку інфраструктури туристичної індустрії необхідно розв'язати питання (з відповідними гарантіями) про власність об'єктів з перенесенням акцентів з державного на приватний сектор при контролі з боку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інвестування порушено в роботах вітчизняних економістів: В. Андрущенко, Л. Бабич, І. Бланка, В. Бочарова, Б. Губського, О. Данілова, Ю. Макогона, О. Мертенса, А. Пересади, П. Рогожина, А. Сухорукова, В. Хобти, В. Шевчука та багатьох інших. Серед зарубіжних учених, які досліджували проблеми інвестування, особливої уваги заслуговують роботи: Г. Бірмана, Є. Брігхема, Р. Вернона,

О. Вільямсона, Д. Гофмана, Л. Дж. Гітмана, Д. Норкотта, Е. Хансена, В. Шарпа, С. Шмідта, Р. Френкліна та інших.

Мета роботи. Дослідити стан і проблеми інвестиційного розвитку Карпатського регіону України.

Виклад основного матеріалу. Інвестування є однією з опор, на яких будується фундамент ринкової економіки, оскільки інвестиції, зокрема іноземні, є надважливими для розвитку економіки нашої країни. Дослідження проблеми інвестування економіки завжди знаходилося у центрі уваги науковців. Це зумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності. Економічна ситуація, яка склалась зараз в Україні, дуже складна. Найголовнішою причиною, що сприяла економічній кризі та утримує перехід України на траєкторію економічного зростання, є низька інвестиційна активність.

Залучення капіталу важливе у тих сферах економіки України, активізація яких допоможе вивести її з кризового стану. Однією з найбільших галузей світової економіки є туризм. Вагоме місце в структурі господарського комплексу України посідає Карпатський регіон. Найбільшою перевагою для прогресивного розвитку цього регіону є його рекреаційні властивості [1]. Особлива рекреаційна роль Українських Карпат визначається сприятливими ресурсними факторами для організації зимового відпочинку, туризму і гірськолижного спорту. Інвестиційний проект може бути реалізований в тих регіонах, де для цього є найкращі умови. Дослідження економічного розвитку окремих регіонів ведуться у багатьох країнах світу [2].

Карпатський економічний район об'єднує південно-західні області України: Львівську, Івано-Франківську, Закарпатську, Чернівецьку. Площа району – 56,6 тис км², що становить 9,4 % території України. Населення району – 6 412 тис ос. (на 01.01.1999 р.). Рівень економічного розвитку району оцінюється як середній, величина національного доходу на особу перевищує середньодержавний лише у Львівській області. В останні роки поглиблювалися тенденції до соціально-економічного занепаду краю внаслідок порушення виробничих зв'язків, зростання безробіття, загострення демографічної ситуації, поглиблення диспропорції у рівнях життя у містах і селах, рівнинній і гірських частинах, деградація природи Карпат, занедбання історико-культурних цінностей. Провідними галузями господарства регіону стали лісова і деревообробна, хімічна, будівельна, харчова, легка, окремі галузі машинобудування, сільське господарство, туристична індустрія. Одним із стратегічних напрямків розвитку регіону є освоєння його багатих туристично-рекреаційних ресурсів, що дасть поштовх для розвитку економіки регіону і подолання структурних диспропорцій і кризових явищ.

Відомо, що ефективне реформування економіки будь-якої країни, її структурне перетворення з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової та соціальної інфраструктури немислимі без відповідних капіталовкладень, тобто без належного інвестування. Без надійних капіталовкладень неможливо забезпечити створення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, інформатизацію суспільства тощо. Це фундаментальні основи для забезпечення конкурентоспроможності національного то-

варовиробництва, без чого не може бути й успішної інтеграції нашої країни в Європейське співтовариство. Складні відтворювальні процеси відбуваються тільки на базі інвестування. Чим воно активніше, тим швидші темпи відтворення і ефективних ринкових перетворень.

Україна має багаті туристично-рекреаційні ресурси, які за належного їх використання сприяли б швидкому, високому та ефективному розвитку туристичної індустрії. Незважаючи на певні зрушення, подальший розвиток туризму гальмується багатьма причинами, серед яких найістотнішими є відсутність туристичної інфраструктури, повільні темпи зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріально-технічної бази туризму.

Рекреаційні ресурси саме Українських Карпат є досить значними, але перетворення їх у сучасні рекреаційні системи з високою конкурентною здатністю потребує значних зусиль науковців, проектувальників і менеджерів. Оскільки навіть значний туристичний потенціал ще не дає гарантії успішного розвитку туристичної індустрії. Для підвищення ефективності роботи туристичної сфери економіки необхідно регулювати цим процесом як на загальнонаціональному рівні, так і в регіонах.

Загалом, в умовах економічних змін туристична індустрія цього регіону стикається з багатьма проблемами. Ці проблеми визначаються невизначеністю ринкової ситуації, сезонною нестабільністю попиту на туристичні послуги, жорсткою конкуренцією в галузі, недостатністю фінансових ресурсів, труднощами використання стандартних методів і підходів у разі встановлення цін на послуги витягів, недостатньою кількістю кваліфікованих кадрів, низьким рівнем матеріально-технічної бази, суперечливістю українських законів, які є відштовхуючим фактором для іноземних інвесторів, участь яких у рекреаційних процесах є обов'язковою складовою відродження галузі.

Важливим моментом у рекреаційній діяльності і туризмі Карпатського регіону є фінансова підтримка місцевого розвитку. Якщо в сучасних умовах через дефіцит бюджету держава виділяє невеликі кошти на розвиток рекреаційної індустрії в Карпатському регіоні, то залучення іноземних інвесторів у вигляді створення власних підприємств, лізингових та ф'ючерсних компаній сприяло б перетворенню його в один з найпрестижніших курортів.

Сучасний соціально-економічний стан Карпатського регіону є значною мірою результатом відсутності чіткої державної регіональної політики в Україні. Механізм реалізації державної програми розвитку туризму доцільно запроваджувати у такій послідовності: вибір стратегії розвитку з можливих альтернативних варіантів; вибір та обґрунтування доцільності запровадження ефективного варіанта розвитку туризму; розроблення програми та оцінювання доцільності запровадження програмних заходів; моніторинг, контролювання та регулювання процесу запровадження програмних заходів. Це дасть змогу визначати, які зміни потрібно вносити у державні та регіональні програми розвитку туризму для підвищення його ефективності та як реалізовувати цю програму [3, с. 16].

Важливим завданням в інвестуванні туристичної сфери Карпатського регіону є визначення ролі органів місцевого самоврядування. Місцева влада повинна здійснювати інвестиції для оновлення та підтримки у належному стані місцевих ресурсів для надання базових послуг. Небагато інвесторів мо-

жуть бути зацікавленими у місті, яке не може забезпечити ефективне та своєчасне регулярне виконання базових послуг (постачання води, газу, ремонт доріг). Нездатність надання цих послуг може відштовхнути потенційні капіталовкладення.

Щоб забезпечити ефективний розвиток рекреаційної індустрії в Українських Карпатах, необхідно розробити пакет нормативних і законодавчих положень, які в сучасних умовах формування ринку гарантували б режим державного сприяння, права, пільги та фінансові ресурси, необхідні для його підтримки. Завдані в попередні роки екологічні збитки природі, які сьогодні доповнюються марнотратством і безгосподарністю, спричинили значне погіршення стану навколишнього середовища та деградацію унікальної природи Карпат [4, с.18]. Також призвели до певної дестабілізації в екологічну ситуацію регіону і курортних зон, зокрема необмежене вирубування лісів. Не можна залишати поза увагою те, що домінуючий, неконтрольований розвиток туризму в гірських регіонах є загрозливим явищем, як із соціально-економічного, так і з екологічного погляду.

Стан інвестиційного процесу в туризмі не задовольняє вимог сучасної економіки. Недостатнє інвестиційне забезпечення зумовило старіння основних фондів. Багато об'єктів (готелі, турбази) перебувають у стані незавершеного будівництва. З огляду на обмеженість внутрішніх інвестиційних ресурсів в умовах трансформації економіки від планової до ринкової, важливо об'єктивно оцінити роль зовнішніх капіталів для активізації інвестиційного процесу. Прямі інвестиції, які формують статутні капітали підприємств з іноземними інвестиціями, за сучасного стану економіки є бажаними з багатьох причин, оскільки вони:

- дають змогу модернізувати виробництво без створення заборгованості;
- зберігають та створюють нові робочі місця;
- показують шляхи досягнення максимальної ефективності та рентабельності інвестицій.

На сьогодні в економіку карпатських областей вклади іноземних інвестицій зростають. Проте у транспортні, будівельні підприємства, готелі та ресторани обсяги вкладень прямих інвестицій не перевищують 1 %.

Держава повинна втручатися у діяльність Карпатського регіону для того, щоб зберегти рекреаційно-туристичні ресурси, які часто використовуються не за призначенням, що завдає значної шкоди самому регіону й Україні загалом. Для цього необхідно скласти карти туристичних ресурсів кожної області цього регіону, здійснити їх оцінку, визначити першочерговість їх освоєння, розробити систему заходів щодо охорони природних ресурсів і відновлення пам'яток культури [4, с. 20], сформулювати критерії оцінки привабливості канатних доріг.

Своєю чергою, держава повинна забезпечити розвиток інфраструктури, яка здійснюватиме нормальний доступ туристів до туристичних ресурсів, їх належне використання з метою туризму, а також життєдіяльності підприємств індустрії туризму (комунікації, транспортні послуги, інженерні споруди, дороги, суміжні підприємства індустрії туризму).

В Україні дотепер не створено обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Як наслідок цього, в інвести-

ційній діяльності країни утворилося замкнене коло: недоінвестування національної економіки посилює спад виробництва, що, своєю чергою, спричиняє зниження інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання та держави. Вивести Україну з цієї ситуації може лише науково обгрунтована інвестиційна політика держави.

Висновки. Значний вплив на розвиток економіки здійснюють іноземні інвестиції. У разі досягнення макроекономічної стабільності, активізації міжнародного економічного співробітництва можливо очікувати підвищення припливу іноземних інвестицій в розвиток економіки.

Туристична галузь є пріоритетом у розвитку економіки Карпатського регіону завдяки територіальному поєднанню багатих туристично-рекреаційних ресурсів, сприятливого географічного положення. Досліджено, що розвиток туристичної галузі регіону має показники економічного розвитку нижчі від середнього по Україні, а також, що сучасний стан інвестиційного процесу в галузь характеризується незначними обсягами, повільними темпами зростання, відсутністю середніх та великих інвесторів.

Отже, перед державою постає складне і досить делікатне завдання: залучити в країну іноземний капітал, не позбавляючи його власних стимулів і спрямовуючи його заходами економічного регулювання на досягнення суспільних цілей. Однак, притягуючи іноземний капітал, держава не повинна допускати дискримінації національних інвесторів. Крім цього, держава повинна здійснювати контроль за інвестиціями, оскільки часом інвестиції у туризм породжують приріст темпів інфляції.

Важливим завданням в інвестуванні туристичної сфери Карпатського регіону є визначення ролі органів місцевого самоврядування. Місцева влада повинна здійснювати інвестиції для оновлення та підтримки у належному стані місцевих ресурсів для надання базових послуг. Небагато інвесторів можуть бути зацікавленими у місті, яке не може забезпечити ефективно та своєчасне регулярне виконання базових послуг (постачання води, газу, ремонт доріг). Нездатність надання цих послуг може відштовхнути потенційні капіталовкладення.

Література

1. **Гриньова В.М.** Інвестування : підручник / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 452 с.
2. **Лавицкий А.С.** Рекреаційний розвиток Українських Карпат: проблеми та шляхи їх розвитку / А.С. Лавицкий, Г.С. Домарадзька // Діло. – Львів, 1995. – № 6. – Січень.
3. **Менеджмент туристичної індустрії** : навч. посібн. / І.М. Школа та ін. / за ред. І.М. Школи. – Чернівці : Вид-во "Книги-XXI", 2005. – 596 с.
4. **Музиченко-Козловська О.В.** Економічне оцінювання та регулювання туристичної привабливості території : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Національний університет "Львівська політехніка". – Львів, 2007. – 21 с.

Танчак Я.А. Состояние и проблемы инвестиционного развития Карпатского региона Украины

Описано состояние, а также проблемы инвестиционного развития Карпатского региона Украины. Эта тема является актуальной, поскольку экономическая ситуация, которая сложилась в настоящий момент в Украине, сложна, а инвестиции являются сверхважными для развития экономики нашей страны.

Tanchak Ya.A. State and problems of investment development of Carpathians Region in Ukraine

The article describes the status and problems of investment development of the Carpathian region of Ukraine. This issue is relevant because the economic situation that prevailed in Ukraine now, complex, and the investment is crucially important for economic development of our country.

УДК 336.7(346.231) Доц. Ф.М. Турко¹, канд. екон. наук; ст. викл. М.М. Гунько²

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВІТЧИЗНЯНА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Розглянуто особливості створення та функціонування міжнародних і вітчизняних організацій, які діють у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, отриманих незаконним шляхом; визначено інституційну вітчизняну структуру як державних, так і недержавних організацій, що забезпечують контроль у питаннях запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, отриманих злочинним шляхом.

Ключові слова: протидія відмиванню коштів, міжнародні організації, вітчизняна інституційна структура, банківська сфера, фінансовий моніторинг.

Вступ. В умовах трансформації економіки, її переходу від адміністративно-командного характеру до ринкових відносин, відсутність чітко виписаних законів та інших нормативних актів, ведення непомірних податкових норм і жорсткої системи оподаткування призводить до того, що суб'єкти господарювання ведуть подвійний облік економічної діяльності, тобто тіньовий характер. І тоді постає проблема легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом. Ця проблема, проблема відмивання доходів від реалізації контрабанди прихованих доходів, отриманих злочинним шляхом, характерно проявилась в Україні та інших пострадянських країнах у 90-х роках минулого століття. Відмивання доходів, отриманих кримінальним шляхом, негативно вплинуло на економіку країни, і тому потрібно було вживати дієвих заходів щодо запобігання та протидії відмиванню таких доходів. Цьому питанню надавалось і надається особливе значення як з боку державних органів, так і з боку вчених-економістів та науковців, які вивчають особливості відмивання доходів, отриманих незаконним шляхом, та їх відповідні методи.

Варто зазначити, що особливий внесок у вивчення цього питання зробили вітчизняні науковці, такі як: С. Дмитров, А. Єжов, О. Бережний, О. Барановський, О. Галиць, В. Коваленко, О. Романченко, С. Шевченко, Я. Грудзевич, В. Рисін та інші. Однак визначені питання й надалі мають актуальний характер і потребують подальшого вивчення, аналізу, обґрунтування та висвітлення.

Мета дослідження здійснити аналіз діяльності міжнародних і вітчизняних організацій у сфері фінансового моніторингу та розкрити їх вплив на запобігання і протидію відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Виклад основного матеріалу. Проблема відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансування тероризму на міжнародному рівні є дуже

¹ Навчально-науково-виробничий комплекс "Академія технологій та бізнесу"

² Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи НБУ, м. Київ